

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33452
Nom	Fonaments històrics de l'educació
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1306 - Grau d'Educació Social	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1306 - Grau d'Educació Social	16 - Educació	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
LAUDO CASTILLO, XAVIER	120 - Educació Comparada i Història de l'Educació

RESUM

L'assignatura **Fonaments Històrics de l'Educació** compleix, en el Grau d'Educació Social, la funció que altres matèries de denominació semblant han tingut en plans d'estudi anteriors dirigits a la formació pedagògica. Es corrobora així el seu valor formatiu per als futurs professionals de l'educació, com a part de la fonamentació teòrica dels antics i els actuals plans d'estudi universitaris.

L'estudi històric de l'educació, en concret, ajuda a consolidar la formació personal i pedagògica dels estudiants, a través de l'aportació d'una anàlisi de la gestació i evolució de les principals teories, experiències, institucions, normes i pràctiques amb què l'home ha afrontat la transcendental tasca d'educar les generacions següents al llarg dels segles. Al mateix temps, permet comprendre la interrelació i les influències recíproques entre l'educació i la resta d'agents socials: la cultura, l'economia, l'estructura social, la religió... o els diferents grups de poder. Això possibilita en l'alumne una anàlisi crítica que l'ajuda a explicar la realitat i els condicionants del moment educatiu actual, al mateix temps que contribueix a dissenyar les estratègies que s'han de seguir en un futur immediat.

Amb la denominació actual, la disciplina té una càrrega de 6 crèdits, en els quals cal presentar, d'acord amb les directrius pròpies del títol, el dilatat període comprès entre les primitives formes d'educació no lletrada i la realitat present.

La seua càrrega docent s'ubica en el primer curs a fi de possibilitar, juntament amb altres matèries de la mateixa índole bàsica, la fonamentació teòrica mencionada.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana una fonamentació clara dels fets històrics i culturals, i en particular del pensament filosòfic, que contextualitzen l'esdevenir de l'educació al llarg dels segles i les cultures. Aquesta fonamentació és la pròpia de l'ensenyament secundari

COMPETÈNCIES

1306 - Grau d'Educació Social

- Que els estudiants puguem transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de gestió de la informació.
- Capacitat crítica i autocrítica.
- Capacitat de treballar en equips multi- i interdisciplinaris.
- Capacitat per a desenvolupar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Capacitat d'aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Capacitat per a realitzar investigació educativa en diferents contextos.

- Comprendre els referents teòrics que constitueixen l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- Conèixer i comprendre els sistemes educatius i formatius actuals en el context internacional.
- Conèixer i interpretar els processos històrics dels sistemes, institucions i organitzacions d'educació i formació.
- Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seua incidència en les reformes socioeducatives.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

1. Donar a llegir, pensar, escriure i conversar idees, corrents, autors i institucions educatives del passat.
2. Prendre consciència del pluralisme pedagògic amb l'anàlisi de diversos corrents, idees i cosmovisions educatives al llarg de la història.
3. Llegir autònomament textos pedagògics històrics.
4. Escriure textos acadèmics amb aparell crític sobre els problemes educatius històrics.
5. Inspirar-se en l'estudi de la història de l'educació per respondre als problemes educatius del present.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Concepte i sentit de l'estudi de la història de l'educació

2. El pensament pedagògic de l'antiguitat i el món clàssic: d'Orient a Occident

3. Edat Mitjana i Renaixement. Del primer cristianisme als humanismes pedagògics

4. L'educació en la Modernitat i els inicis de la Pedagogia: empirisme, racionalisme, naturalisme i idealisme

5. Debats pedagògics i iniciatives educatives als segles XIX i XX. Entre la pedagogia tradicional i la Nova Educació.

6. El pensament pedagògic i les institucions educatives dels totalitarismes del segle XX**7. Corrents crítiques de l'educació i contracultura en la pedagogia contemporània dels segles XX i XXI****VOLUM DE TREBALL**

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Lectures de material complementari	30,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

- Introduccions expositives per part del professor i dels estudiants a partir de lectures a través de les quals es contextualitzaran i desenvoluparan els continguts de les lliçons.
- Lectura de textos que seran desenvolupats i discutits en diferents formats a l'aula.
- Escripció de textos, individualment o en grups, per part dels estudiants on s'analitzin i interpretin fonts i textos històrics.
- Recerca de fonts bibliogràfiques per fonamentar el pensament propi i utilitzar-les acadèmicament en l'escripció dels exercicis dels estudiants.

AVALUACIÓ

Criteris d'avaluació:

- Coneixement dels principals fets, teories i aportacions educatives al llarg de la història.
- Capacitat d'anàlisi i interpretació de les fonts i textos on apareixen les idees, corrents i institucions educatives estudiades.
- Reflexió original i recerca bibliogràfica sobre els continguts estudiats i la seva projecció en el present i futur educatiu.

En funció de la diversitat metodològica i del propi contingut del programa, es podran emprar diferents mitjans d'avaluació. Les tècniques aplicades a la part teòrica i pràctica podran incloure:

- Prova Objectiva
- Qüestions de desenrotllament de continguts
- Autoavaluació
- Treballs d'aprofundiment i escriptura de comentaris i assaigs crítics amb aparell bibliogràfic
- Assistència i participació activa en la dinàmica de les classes
- Participació en seminaris sobre lectures de fonts documentals i estudis
- Treballs d'aprofundiment en grup i/o individuals amb aparell bibliogràfic
- Escriptura d'exercicis de comentari i assaig crític amb bibliografia sobre textos històrics

Tota la documentació utilitzada, impresa o electrònica, llibres o articles de revistes, etc., haurà de ser tractada amb l'adequat sistema de citació bibliogràfica. Qualsevol còpia o reproducció d'un text aliè sense assenyalar la seva autoria pot ser considerat plag i comportar suspendre automàticament l'assignatura d'acord amb la normativa vigent a la Universitat de València.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BENJAMIN, W. (1973). Tesis de filosofía de la historia. Madrid, Taurus.
- BOWEN, J. (1.979-1985), Historia de la Educación Occidental, Herder, Barcelona, 3 vols.
- CAPITÁN, A. (1.984-1986), Historia del pensamiento pedagógico en Europa, Dykinson, Madrid, 2 vols.
- CARBONELL, J. (2016). Pedagogías del siglo XXI. Alternativas para la innovación educativa. Barcelona, Octaedro.
- CIPOLLA, C.M. (1.983), Educación y Desarrollo en Occidente, Ariel, Barcelona.
- CHÂTEAU, J. y otros (1985), Los grandes pedagogos, F.C.E., México.
- DEBESSE, M. y MIALARET, G. (1974), Historia de la Pedagogía, Oikos-Tau, Barcelona, 2 vols.
- DICCIONARIO de Ciencias de la Educación (1984), Historia de la Educación I y II, Anaya, Madrid.
- DURKHEIM, E. (1.982), Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas, La Piqueta, Madrid.
- ESTEBAN, L. y LÓPEZ MARTÍN, R. (1.994), Historia de la Enseñanza y de la Escuela, Valencia, Tirant lo Blanch.
- ELORDUY, C. (2007). «ANÁLISIS DEL TAO TE CHING», EN LAO-TSE: TAO TE CHING. MADRID, TECNOS.

ESTEBAN, L. y MAYORDOMO, A. (1.980), Textos para Historia de la Educación. Comentario de Texto, Nau Llibres, Valencia.

GALINO, Mª A. (1.968), Historia de la Educación. Edades Antigua y Media, Gredos, Madrid.

- GARCÍA HOZ, V. (1946). PEDAGOGÍA DE LA LUCHA ASCÉTICA. MADRID, INSTITUTO SAN JOSÉ DE CALASANZ.

JACOTOT, J. (2008). Lengua materna. Buenos Aires, Cactus.

LAUDO, X. (2018). Jacques Rancière y la educación sin explicaciones: Una apología de la conversación. En Saéz, J. (ed.) El legado educativo de los filósofos contemporáneos: De Arendt a Rancière pasando por Badiou, Bauman, Benjamin, Deleuze, Derrida y Laclau. València, NauLlibres.

LARROYO, F. (1973, 12^a), Historia general de la Pedagogía, Ed. Porrúa, México.

LUZURIAGA, L. (1963), La pedagogía contemporánea, Losada, Buenos Aires.

RANCIÈRE, J. (2003). EL MAESTRO IGNORANTE. BARCELONA: LAERTES.

REDONDO, E. (dir.) (2001), Introducción a la Historia de la Educación, Ed. Ariel, Barcelona .

REDONDO, E. y LASPALAS, J. (1997), Historia de la Educación. I. Edad Antigua, Ed. Dykinson, Madrid.

- RUIZ BERRIO, J. (Dir.) (1996), La educación en los tiempos modernos. Textos y Documentos, Editorial Actas, Madrid.

RUIZ, C. (Coord.) (2003), Educación social. Viejos usos y nuevos retos, Universitat de València, Valencia.

SAN AGUSTÍN, EL MAESTRO, B.A.C., MADRID, 2009.

SANTOLARIA, F. (1997), Marginación y educación. Historia de la educación social en la España Moderna y Contemporánea. Editorial Ariel, Barcelona.

TIANA, A. y SANZ, F. (Coord.) (2003) Génesis y situación de la Educación social en Europa. UNED, Madrid.

TRILLA, J. (2001). EL LEGADO PEDAGÓGICO DEL SIGLO XX PARA EL SIGLO XXI. BARCELONA, GRAÓ.

VARELA, J. y ÁLVAREZ URÍA, F. (1991), Arqueología de la Escuela, Ed. La Piqueta, Madrid.

ZARAGÜETA, J. (1943). Pedagogía Fundamental. Barcelona, Labor.

Complementàries

- b. Bibliografía específica (por temas o unidades)

I. LA EDUCACIÓN EN LA ANTIGÜEDAD Y EL MUNDO CLÁSICO

BONNER, S.F. (1984), La educación en la Roma antigua, Herder, Barcelona.

GEERTS, V.M., "Comparación pedagógica de las culturas precristianas", Rev. Perspectivas Pedagógicas 19 (1967) 395-407.

GELB, I.J. (1982), Historia de la escritura, Alianza, Madrid.

JAEGER, W. (1981), Los ideales de la cultura griega. Paideia, F.C.E., México.

KRAMER, S.N. (1949), Schooldays: A Summerian composition relating to the education of scribe, Journal of the American Oriental Society, LXIX, 199-215.

MARROU, H.I. (1966), Historia de la Educación en la Antigüedad, Eudeba, Buenos Aires.

NESTLE, W. (1963), Historia del espíritu griego, Ariel, Barcelona.

PLATÓN (1966), Obras Completas, Aguilar, Madrid.

QUINTILIANO, M.F. (1942), Instituciones Oratorias, Biblioteca Clásica Hernando, Madrid.

- II. CRISTIANISMO Y EDAD MEDIA. ESCUELAS ECLESIASTICAS Y FINALIDADES ADMINISTRATIVAS

HUIZINGA, J. (1965), El otoño de la Edad Media, Revista de Occidente, Madrid.

JAEGUER, W. (1971), Cristianismo primitivo y paideia griega, F.C.E., México.

LE GOFF, J. (1986), Los intelectuales en la Edad Media, Gedisa, Barcelona.

Libros de Ordenanzas y Libros de Caballeros.

Reglas Monásticas Españolas (1971), B.A.C., Madrid.

RICHE, P. (1983), La educación en la cristiandad antigua, Herder, Barcelona.

SAN AGUSTÍN (1971), Obras Completas, B.A.C., Madrid.

SANTO TOMÁS DE AQUINO (1973), El Maestro, Universitat de València, Valencia.

- III. HUMANISMO, REFORMA Y CONTRARREFORMA. LA EDUCACIÓN EN EL INICIO DE LA MODERNIDAD

COMENIO, J.A. (1971), Didáctica Magna. Ed. Porrúa, México; (1.992) Pampedia (Educación Universal), Estudio preliminar y trad. de F. Gómez R. de Castro, Madrid, U.N.E.D.

DELGADO, B. (2002), La Educación en la Reforma y la Contrarreforma, Ed. Síntesis, Madrid.

ESTEBAN, L. (2002), La Educación en el Renacimiento, Ed. Síntesis, Madrid.

ESTEBAN, L. y LÓPEZ MARTÍN, R. (1993), La escuela de primeras letras según Juan Luis Vives: estudio, iconografía y textos, Universitat de València.

GARIN, E. (1987), La educación en Europa 1.400-1.600, Crítica Grijalbo, Barcelona.

LUTERO (1977), Obras Completas, Sígueme, Salamanca.

NAVA RODRÍGUEZ, M.T. (1992), La educación en la Europa Moderna, Síntesis, Madrid.

RABELAIS, F. (1971), Gargantúa y Pantagruel, Bruguera, Barcelona.

VARELA, J. (1983), Modos de educación en la España de la Contrarreforma, La Piqueta, Madrid.

VV.AA. (1993), Educación y Europeísmo. De Vives a Comenio, Universidad de Málaga